

10. Závěr

Tato rigorózní práce pojednává o opomíjené části naší československé armády v období druhé světové války na půdě Velké Británie a to vojenské justice.

Činnost justice je nezbytná prakticky v každé řádně organizované armádě k zachování kázně a pořádku, které jsou bezpodmínečně nutné k základnímu fungování vojenských formací. Trestání zákonem stanovených právních norem je vlastně jedinou možností jak zachovat funkci armády v demokratických podmínkách, což zejména ve válečných podmínkách platilo dvojnásob.

Proto došlo k vytvoření jednotlivých složek vojenské justice v podstatě ihned po vzniku čs. armády ve Francii v roce 1939 a rovněž tak po jejím přesunu na půdu Velké Británie v létě 1940. V obou případech tomuto předcházelo poměrně složité a komplikované jednání mezi československou a francouzskou stranou, respektive mezi československou s anglickou stranou.. Tato jednání měla konstituoval postavení složek naší vojenské justice a výkon její jurisdikce.

Na podzim roku 1940 tak po schválení několika vládních aktů britské vlády mohlo dojít k vlastní práci na organizaci vzniku jednotlivých vojenských justičních úřadů. K jejich formování byla zvolena prakticky jediná varianta, spočívající ve vytvoření nalézacího soudu sídlícího přímo v sídle čs. samostatné brigády / tedy hlavní čs. vojenské složky branné moci / a soudu odvolacího, který sídlil v Londýně / tedy v sídle MNO /. Současně s tím došlo k vytvoření úřadů polního prokurátora. V jejich personálních obsazených došlo v průběhu let k mnoha změnám.

V průběhu doby po kterou trvala válka došlo k vytvoření čs. vojenských jednotek i mimo půdu britských ostrovů a to na Středním Východě a poté i v Sovětském Svazu. I u těchto čs. vojenských formacích došlo k vytvoření vojenských justičních formací. Některé ze soudních rozhodnutí byla poté projednávány u soudu odvolacího ve Velké Británii.

Po odjezdu Čs. samostatné obrněné brigády na evropské bojiště a jejím nasazení v bojovém postavení u Dunkergue došlo k z důvodu naléhavé nutnosti k vytvoření dalšího soudu nalézacího v rámci čs. vojenských úřadu. Tímto se stal v říjnu 1944 Polní soud I. stolice u Velitelství Náhradního tělesa ve Velké Británii. Paralelně došlo k reorganizaci páce polního prokurátora, kdy byl zřízen úřad polního prokurátora u tohoto soudu.

V jednotlivých přehledech válečných letech v nich soud, respektive čs. vojenská justice působila jsem se pokusil na základě mnohdy velmi neúplných archivních záznamů zachytit jednotlivé dny. Zejména pokud se toto týkalo každodenního služebního života, zejména u Polního soudu I. stolice. V souvislosti došlo i k dílčímu a nepřímému zachycení činnosti dalších čs. vojenských úřadů, či jejich jednotlivých příslušníků. Bylo vycházeno pouze z materiálu, které jsou dochovány v poměrně kusém Fondu Vojenské justice ve Velké Británii, deponovaném ve Vojenském ústředním archivu v Praze. Původní záměr zachytit každý den od 1.1.1941 se z objektivních důvodů nepodařilo splnit.

V části věnované personálním medailonům jsem se pokusil zadokumentovat jednotlivé životní osudy příslušníků vojenských justičních úřadu, zejména soudců a prokurátorů. V těchto je zachyceno z jakých poměrů jednotliví důstojníci a osoby mužstva pocházeli, jaké byly jejich studijní poměry, či jaká byla jejich služba v předválečné armádě. Jsou zde zachyceny jejich odchody do zahraničního odboje, prvotní zařazení do čs. branné moci a jejich přemístění k vojenským justičním úřadům. Dále je zaznamenána jejich vojenská justiční kariéra a další osudy po skončení válečných událostí.

Rigorózní práce se podrobněji ve své výzkumné části zabývá prací Polního soudu I. stolice u Čs. samostatné brigády, respektive u Čs. samostatné obrněné brigády. Ve výzkumné části této práci byly poměrně vyčerpávajícím způsobem zachyceny všechny soudní případy tímto soudem projednávané od vyhlášení mobilizace Čs. samostatné obrněné brigády v létě 1944 až do ukončení jeho činnosti po příjezdu na půdu osvobozené vlasti v létě 1945.